

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ให้ได้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ใช้แนวการวิจัยเชิงคุณภาพโดยประสมประสานการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การวิจัยปฏิบัติการ (Action research) และกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กรณีของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ เป็นการศึกษาต่อเนื่อง จากการวิจัยเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู การดำเนินงานตามโครงการนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และระยะที่ 2 การอบรมและพัฒนาครู

ประชากรและกรณีศึกษา

เป้าหมายหลักของการวิจัยนี้เป็นการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีมาตรฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยเลือกโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2 โรงเรียนที่ศึกษาไว้เดิมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ คือ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ และโรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม และคัดเลือกโรงเรียนอีก 5 โรงเรียน เพื่อขยายโรงเรียนเครือข่ายโดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความพร้อมและเต็มใจ ที่จะเข้าร่วมโครงการ คือ โรงเรียนร่อนพิบูลเกียรติวสุนธราภิวัดฉิม โรงเรียนวัดเขาขุนพนม โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา โรงเรียนลานสกาประชาสรรค์ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ศึกษากรณีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นการศึกษาดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา โดยในแต่ละระยะได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามวงจร PAOR ของเคมมิส และแมคแทคการ์ท (kemmis McTaggart, 1990) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติและติดตามผล และ

การสะท้อนผล มาประยุกต์เป็นวิธีการในการดำเนินการ สำหรับการมีส่วนร่วม หมายถึง การประชุมร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของคณะนักวิจัย กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้ววางแผน โดยวิธีการ

1) การสร้างความเข้าใจ เนื่องจากการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยต่อเนื่อง ซึ่งโรงเรียนวัดพระมหาธาตุได้ดำเนินการมาแล้วในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน คณะนักวิจัยมีจำนวน 23 คน ประกอบด้วย คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 5 คน และนักวิจัยโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ 18 คน ซึ่งมีทั้งที่นักวิจัยเดิมและนักวิจัยใหม่ จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจกรอบงานวิจัยของทุกคนให้สอดคล้องตรงกัน ประเด็นที่ทำความเข้าใจ คือ

- 1.1) บทบาทการมีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาครู
- 1.2) กรอบและกระบวนการวิจัยตามโครงการ
- 1.3) เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
- 1.4) ทบทวนแผนกลยุทธ์
- 1.5) การประเมินสภาพการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งคณะครูได้อบรมไปแล้ว
- 1.6) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 1.7) กำหนดผู้รับผิดชอบ

2. ขั้วปฏิบัติและติดตามผล คณะนักวิจัยกำหนดเครื่องมือ สร้างเครื่องมือ และวิธีดำเนินการที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน และปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนด ติดตามความก้าวหน้า ศึกษาผลผลิตชิ้นงานของผู้บริหาร ครู และนักเรียน

3. ขั้วสะท้อนผล/ปรับปรุง คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาผลการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งด้านกระบวนการทำงานและผลผลิต

ระยะที่ 2 การอบรมและพัฒนาครูในโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้ววางแผน คณะนักวิจัยพิจารณาจัดกิจกรรมพัฒนาครู โดยสอบถามความต้องการในการพัฒนา จัดทำโครงการพัฒนาครูตามกลุ่มสาระ โดยประสานโครงการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการจัดส่งครูทุกคนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช จัดขึ้นในโครงการ “นครแห่งการเรียนรู้” ตามกลุ่มสาระต่างๆ จัดทำรายชื่อ และกำหนดผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่น

2. **ขั้นปฏิบัติและติดตามผล** โรงเรียนส่งครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามวัน เวลา ที่กำหนด นิเทศ ติดตามการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ติดตามความก้าวหน้า

3. **ขั้นสะท้อนผล / ปรับปรุง** คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาผลจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ประเมินความก้าวหน้า การนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนาตน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ คือ

1. แบบสอบถามสมรรถภาพครูนักวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า จำนวน 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านความรู้ความสามารถในการใช้กระบวนการวิจัยอย่างง่าย จำนวน 7 ข้อ
- 2) ด้านความสามารถในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 9 ข้อ
- 3) ด้านความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง จำนวน 8 ข้อ
- 4) ด้านความสามารถในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 8 ข้อ
- 5) ด้านจิตวิสัยและจรรยาบรรณนักวิจัย จำนวน 9 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้มาจากการสุ่มครู ซึ่งเข้าอบรมปฏิบัติการการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 73 คน

2. แบบประเมินการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์และการใช้อินเตอร์เน็ตเบื้องต้น เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านสถานที่ / สื่อ / อุปกรณ์ จำนวน 4 ข้อ
- 2) ด้านวิทยากร / วิทยากรที่เลี้ยง จำนวน 3 ข้อ
- 3) ด้านเวลา / เนื้อหา / หลักสูตร จำนวน 9 ข้อ

3. แบบรายงานผลการเข้ารับการอบรมและนำผลการอบรมมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ครูผู้เข้ารับการอบรมรายงานการเข้ารับการอบรม การขยายผล ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

4. การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน และสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน

4.1 แบบประเมินการปฏิบัติการใช้หลักสูตร เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ
- 2) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ
- 3) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ
- 5) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 8 ข้อ
- 6) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 7 ข้อ

4.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ
- 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ
- 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 8 ข้อ
- 5) ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 10 ข้อ

4.3 แบบสอบถามสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

- 3.2.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 3.2.2 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
- 3.2.3 ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 3.2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 3.2.5 การวัดและประเมินผล
- 3.2.6 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู จำนวน 4 ชุด ดังนี้
  - ชุดที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู
  - ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู
  - ชุดที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู
  - ชุดที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู

แบบสอบถามแต่ละชุด มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อจริยธรรมของครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า จำนวน 2 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเรียนการสอน
- 2) ด้านบุคลิกและการวางตน

6. แบบสำรวจแวเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (ขั้นต้น) สำหรับเด็กระดับประถมศึกษา
ขึ้นไป เป็นแบบสำรวจของอุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (2547, หน้า 75-79) จำนวน 67 ข้อ โดยผู้ตอบ
อ่านคำถามในแบบประเมินทีละข้อ โดยเลือกตอบว่า “ใช่” หากเด็กมีพฤติกรรมเช่นนั้น หากเด็ก
ไม่มีพฤติกรรมเช่นนั้นเลย ให้ตอบว่า “ไม่ใช่” และถ้าหากเด็กยังไม่แสดงพฤติกรรมเช่นนั้นให้
ตอบว่า “ไม่ปรากฏ” ในการประเมินนั้น ผู้ประเมินต้องมิใจเป็นกลาง

ตัวอย่างแบบสำรวจ

	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ปรากฏ
001 เมื่อหน้ากับกิจกรรมที่ซ้ำซากหรือสิ่งที่เขาเห็นว่า่ายเกินไป	☐	☐	☐
002 กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีหรือการฝึกฝน การใช้เสียงรูปแบบต่างๆ	☐	☐	☐
003 มีความสามารถทางภาษา เช่น การพูด อ่าน หรือเขียน ก้าวหน้ากว่าเด็กวัยเดียวกัน	☐	☐	☐

การแปลผลการสำรวจความสามารถพิเศษ (ขั้นต้น)

แนวความสามารถพิเศษ	จำนวนข้อที่เด็กมีแนวโน้มน่าจะมีแว	ข้อที่มีแวแต่ละด้าน	จำนวนข้อที่ประเมินทั้งหมดในแต่ละแถว
แนวผู้นำ / นักสังคม	9 ข้อ	1, 10, 19, 28, 37, 45, 54, 61, 67	5 ข้อขึ้นไป
แวนักคิด	7 ข้อ	2, 11, 20, 29, 38, 46, 67	4 ข้อขึ้นไป
แวนักคณิตศาสตร์	7 ข้อ	3, 12, 21, 30, 47, 55, 62	4 ข้อขึ้นไป
แวนักวิทยาศาสตร์	8 ข้อ	4, 13, 22, 31, 39, 48, 55, 62	5 ข้อขึ้นไป
แนวช่างเทคนิคและอิเล็กทรอนิกส์	8 ข้อ	5, 14, 23, 32, 40, 48, 49, 56	5 ข้อขึ้นไป
แวนักกีฬา / ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อร่างกาย	8 ข้อ	6, 15, 24, 33, 41, 50, 57, 63	5 ข้อขึ้นไป
แวนักดนตรี / ความสามารถในการรับรู้ทางเสียง	8 ข้อ	7, 16, 25, 34, 42, 51, 58, 64	6 ข้อขึ้นไป
แนวความสามารถทางศิลปะ / มิตสัมผัส	8 ข้อ	8, 17, 26, 35, 43, 52, 59, 63	5 ข้อขึ้นไป
แวนักภาษา	8 ข้อ	9, 18, 27, 36, 44, 53, 60, 66	5 ข้อขึ้นไป

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบนิเทศติดตามผลการฝึกอบรมครูในโครงการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

แบบนิเทศติดตามผลการฝึกอบรมครู เป็นแบบสอบถามแต่ละชุดมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการอบรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นกลุ่มครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำนวน 78 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถามสมรรถภาพครูนักวิจัย และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อความมีจริยธรรมของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงบรรยาย
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบผลผลิต ชิ้นงาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)